

אל תהיה עבד ז'אבוק!

חם תהפוך את ילדיהם לאורחים בריאים, מאו־ שרים ויציבים מבחינה נפשית. אולם בדרך כלל התוצאות הן הפוכות: וכי כיצד יוכל להתפתח ילד, אשר שומע עשר פעמים ביום את המלים: "נעשה כל מה שתרצה... אל תעשה זאת: אתה עלול להיפצע... אהנו נעשה את כל העבודה, ואתה רוצה לשחק... נתגאה בך! שב בשקט. אתה עלול ללכת את בגדיך... מה יחשבו עליך בני־אדם, אם לא תתנהג יפה?"

הגנה והדרכה מתמדת זו מעוררת בילדים פחד מתמיד מפני כישלון. הם מתבגרים והופך כים לאנשים הססנים, מוכי־פחדים וחסרי־ישע, אשר עלולים לקבל התמיסות־עצבים בהיותם לם במיכשול חסר־חשיבות.

ססונה עצות טובות

כיצד תוכלו לשחרר את ילדיכם מן הטיפוח ההורסני — ואת עצמכם מן העבודות המת־ מרת? בראש וראשונה עליכם לעשות חישוב פשוט: כמה שעות אתם מבלים בחברת ה־ לדיה? כמה שעות אתם מקדשים לעבודה בשביל הילדים? כמה שעות אתם מקדישים לשיחות על הילדים? קרוב לוודאי שהסיכום יזעזע אתכם.

והרי כמה עצות מעשיות, אשר יאפשרו לכם להשתחרר מן העבודות:

(א) קבלו את ההצעות של מכריכם, המו־ כנים להתנדב לשמור על ילדיכם בערבים, או בשבתות. עשו זאת אפילו אם הילדים ימרון בשבילי אין דבר, הדמעות תיבשנה תוך שעה קלה, והילדים יסתגלו לנוכחותו של אדם מכיגור אחר.

(ב) אל תניחו לרגש־החובה המפעם בכם להכריח אתכם לבלות את כל זמנכם בחברת הילדים. שעתים מאושרות בחברת הילד עדי־ פות על שתיים־עשרה שעות משעממות בחב־ רתו.

(ג) כאשר אתם מתכננים את ההוצאות על הילד, חשבו בדיוק מה דרוש לו. האמנם יש לרפי צורך בסקסים? או שמא מוטב לכם להוציא את הכסף על כרטיסים להביחה בש־ צילכם?

(ד) כאשר אתם עומדים לגעור בילד, או להזהיר, שאלו את עצמכם: האם אנו עלו־ לים לפגוע ביוזמת הילד, או בעצמאותו? האין אנו מגוימים בהערכת הסכנות הצפויות לו? האם אנו כופים על הילד התנהגות מסו־ יימת, מפני שהיא עלולה להועיל לו, או הק מפני שזה מביא לנו סיפוק? האין אנו מגי־ יים עליו מפני בעיות, בהן הוא עלול להיתקל בבגרותו?

(ה) האם אתם מסרבים לקבל הזמנות, אשר אינן כוללות את ילדיכם? אם כן, חידלו ל־ עשות זאת.

(ו) אם היתה לכם חובבות כלשהי לפני הולדת הילדים, המשיכו בה ללא היסוס.

(ז) אם יש לכם ילדים בני חמש עשרה ומעלה, אתם יכולים לצאת למסעות ארוכים ולהשאירם ביחידות, אפילו למשך שבועות. לא יאונה להם כל רע. להיפך, הם יהנו מתפ־ קיד אוניו־הבית.

(ח) כאשר אתם נמצאים בחברה, העמידו פנים כאילו ילדיכם נשואים ונמצאים ברשות. עצמכם, אם תימנעו מלדבר על גאוויות והי שגיגים, תוכלו להתרכז בנושאי שיחה אחרים, אשר ינסכו על חייכם אור חדש ומעניין.

אם תצייתו לכללים אלה, תיקנו לעצמכם עצמאות מחודשת וחיים מחודשים, עשירי החיות. זיכרו היטב את אשר אמרה הפסיכו־ לוגית האמריקאית, סידוני מצנר־גרינגברג: "ההורים מוסיפים להיות גברים ונשים זמן רב לאחר שהם מביאים את ילדיהם לאדיר־ העולם."

משל, אני מכירה הורים עשירים, אשר הת־ עקשו לשכור מורים פרטיים וללמד את ילדם בבית. בה בשעה שהילד השתוקק לבקר דווקא בבית־הספר, בין בני־גילו.

● הסבך קיוש השם: ההורים מקריבים את הקריירה שלהם ואת עיסוקיהם החברתיים, כדי שהילד יישר אסיר תודה להם עד סוף ימיהם.

● היוזמות גמורה עם חיי הילדים ורצון לחיות אך ורק באמצעותם. הטענה הנפוצה ביותר, במקרה זה: "כבר חיינו את חיינו. עתה עלינו לאפשר לילדים לחיות כהלכה."

● לסיכום: לעיתים קרובות נובעת התמסרותם היתירה של ההורים לילדיהם לא מן הדאגה לצרכיהם הממשיים של הילדים, אלא מן הדאגה התת־הכרתית לצרכיהם הפסיכולוגיים של ההורים עצמם. אין זו אלא אנוכיות ב־ מסחה של הקרבה עצמית.

טיפוח מול הטרדה

כמעט שום ילד אנו מחבב את ההורים, שטורחים למענו בכל שעות היום והלילה ומק־

היה השליט האמיתי
במשפחה המודרנית?
הבעל? האשה? החו־
תנת? לא, לא ניהשתם.
העריצים השולמים ל־
לא מצרים הם דווקא
הילדים, ורק לאחרונה
נתעוררה בין ההורים
תנועה חזקה לפריקת
כבלי־העבדות

ריכים למענו קורבנות בלתי ספורים. הת־ נהגות זו של ההורים מטרידה את הילדים עד כדי כך שאין הם יכולים ליהנות מחייהם, אימד הפסיכולוג האמריקאי הנודע, ד"ר אלכ־ סנדר רייד מארטין, "כל ילד חייב לדעת כי גם להוריו יש זמן פנוי לבלות ולהשתעשע."

דברים אלה של ד"ר מארטין היו מבוססים על מחקר מסועף, שהקיף למעלה מ־3000 ילדים בני שכבות חברתיות שונות. בעת מח־ קק זה נתגלה כי הילדים המאושרים ביותר באו דווקא ממשפחות, בהן איפשרו ההורים לילדיהם להיות עצמאיים, לפתור בעיות, להתגבר על מכשולים בכוחות עצמם. רק הת־ נהגות כזאת היתה מסוגלת לעורר בילד הר־ גשה של עוצמה וחשיבות.

בעת מחקר דומה גילה פסיכולוג אמריקאי אחר כי הדבר הנחשב בעיני האימהות למס־ רות עלילתי, נחשב בעיני רוב הילדים להס־ רדה. רבים מילדיהם של הורים "מסורים" אלה הרזו כי הם שואפים להתגבר ולהחליץ מן היסיו־ל משפחתי המטריד.

אולם ילדים אלה מוסיפים לסבול אפילו לאחר שהם מתבגרים ומקימים משפחות מש־ להם. לעתים קרובות מתלונן בעל צעיר: "אמא ממרתת את חיי אך ורק מפני שבעבר לא היה לה כל עיסוק — פרט לטיפול בני־"

תהוצאה היא אימה: הווגות הצעירים מת־ רחקים ממשפחותיהם, וההורים אשר איבדו כל עניין אחר בחיים, נשארים בודדים ומי־ אשי־ם.

לעתים קרובות חושבים ההורים כי מסירו־

נכיות התל־אביביות: "זה איום ונורא! כל החברה לועגים לי, מפני שאמא מתערבת בכל שיחותי ומופיעה באופן בלתי־רצוני ב־ כל המס בות החברתיות שלנו."

מבוכה זו משותפת לכל צעירי העולם. ל־ אחרונה, כאשר ערך אחד ממכוני חקר־דעת־ הקהל האמריקאיים משאל בין תלמידים על תכונות הוריהם הרצויות להם ביותר, השיבו 92% מן הנשאלים כי אין להם כל חפץ בהת־ ערבות יתירה של ההורים בעיסוקיהם החב־ רתיים.

התכרבות מצחיקה

לפני שנים מספר היו לנו מכרים טובים, יוסף ואזרה, אולם כיום חדלנו להזמין ל־ ביתנו. הסיבה: הם מתעקשים לגרור אתם את ילדיהם לכל מקום, אפילו בשעת־לילה מ־ אחרת. פשוט אי אפשר לסבול זאת.

כי כאשר אנו שקועים בשחה מעניינת אין לנו כל רצון להיות מופרעים על־ידי יל־ דים — שלנו, או של אחרים. אמנם פטפוטם של ת נוקות עשוי להיות מעניין ומשעשע.

לאחרונה נדברנו אני ובעלי עם ידידנו, חחה ואורי, ללכת לקולנוע. אולם כאשר באנו לקחת אותם, נתקלנו בהתנגדותו של בנם, בן השבע, שצעק: "איני רוצה להישאר לבדי ו־ במשך רבע שעה שידלו ההורים את בנם ב־ כל הדרכים. הם הבטיחו לו מתנות, כרטיסי קולנוע, ממתיקים. הכל היה לשווא. לבסוף נאלצו לעזוב את הילד, עוזי, כשהוא ממרר בכבי־"

מובן מאליו שאיחרנו להצגה. שוטטנו ב־ אולם בחושך ונתקלנו בבני־אדם, שגידפו אר־ תנו בקולי קולות. הסרט היה טוב, אולם הוא לא גרם לנו כל הנאה. כי חוזה ואורי הגיחו לילדם לקלקל ערב נעים של ארבעה אנשים מבוגרים — ואולי גם של רבים אחרים.

חחה ואורי אינם הורים מיוחדים במינם. הם מייצגים ציבור של אלפי בני־אדם, הסוב־ רים כי ההורים חייבים להקריב הכל למען יוצא־חלציהם. "איוו אם מסורה!" מתפעלים הם למראה שכתנם, שרה, הסורחת כל היום ליד התנור, דוד־הכביסה וקרש הגיהוץ. אולם אין הם שמים לב לכך שמסירות זו הפכה את שרה לאשה מרושלת ומשעממת.

כי השאיפה להיות הורים טובים מביאה זר־ גות רבים לניי הונחת עיסוקיהם התרבותיים, החברתיים. ולעתים גם הכלכליים. אלה מנתקים כמעט כל קשר עם ידידיהם הר־ קרובים ביותר. הם הופכים עבדים נרצעים לעריצים הגדולים ביותר בעולם: הילדים.

גם להורים אינטרסים

תופעה זו איננה מוגבלת רק לתחומי יש־ ראל. היא אופיינית לעולם כולו. רק לפני זמן קצר ערכה אוניברסיטת מדינת פלורידה, אר־ צות־הברית, משאל בין כמה עשרות זוגות נשואים על הנושא: "כיצד להיות הורים טובים." רוב האמהות השיבו ללא היסוס: "ההורים הטובים מעדיפים את צורכי יל־ דיהם על כל הצרכים האחרים!" איש מן ה־ נשאלים לא מצא לנכון לצייין כי גם למבוגרים יש אינטרסים חשובים משלהם.

קרוב לוודאי שאתם מכירים את ההורים, אשר אינם מוכנים לקבוע כל פגישות מראש, טוענים: "תתקשרו איתנו בערב, תחילה עלי־ נו לקבוע את מצב־הרוח של הילדים." ב־ וודאי מכירים אתם גם את ההורים, אשר אינם יודעים דבר וחצי דבר מן המחרחש בעולם, מסבירים כאנחה עמוקה: "הילדים גוזלים את כל זמננו. אין אנו יכולים אפילו להאזין לשדור החדשות." וקרוב לוודאי שפגשתם גם בטיפוס האמ־השיפחה האמרת בגאווה: "רביקה שלי (נערה גבוהה ומשירית, בת 17) איננה יודעת אפילו להרתח מיים."

השתעבדות זו לילדים הינה הרת־סכנות. היא עשויה לפגוע באופי ההורים, בהופעתם החיצונית, ברמת השכלתם, אולי גם ביציבות נישואיהם. מספר עורך־דון אמריקאי נודע, העוסק בעיקר במשפטי־גירושין: "כמעט כל בעל שתפס בבניה מודה שהוא התרחק מאשתו רק לאחר שהיא התחילה להקדיש את כל זמנה לילדים."

חליפות מרופות ומחלצות

שכנינו, רות ואברהם, חושבים את עצמם להורים נפלאים: הם קונים לילדיהם הכל, בה בשעה שהם עצמם חוסכים להם מפייהם. אברהם, פקיד־ממשלה גבוה, נאלץ ללכת ל־ עבודתו בחליפה מרופסת. אין הוא יחיד: הר־ עולם מלא אבות, המתהלכים בחליפות מרו־ פטות, שעה שילדיהם לובשים בגדי־ניסויים.

מצחיקים ביותר הם ההורים העבדים, אשר מנסים לחזור לימי נעוריהם ולהשתתף בכל הפעילות החברתית של צאצאיהם. הורים אלה מתעריבים בכל השיחות של בני הנעורים, ומשתתפים בכל מסיבותיהם. התוצאה: הצעיר־ רים לועגים להם, נמנעים מלבקר בביתם וקור־ ים אלה בשם "נודניקים."

לעתים קרובות גורמת התערבותם היתירה של האב והאם מבוכה רבה לילדים. מספרת ליאורה, תלמידת הכיתה הששית באחת הגימ־